

На данашњи дан 1941. председник југословенске владе Драгиша Цветковић и шеф дипломатије Александар Цинцар-Марковић су у Бечу потписали уговор о приступању Југославије Тројном пакту

Југословенски председник владе Драгиша Цветковић и шеф дипломатије Александар Цинцар-Марковић потписали су у Бечу да би 25. марта потписали уговор о приступању Југославије Тројном пакту. Влада је овај документ потписала након огромних притисака иако након гаранција о територијалној целовитости Краљевине Југославије као и потврде да она неће морати да учествује у војним операцијама, али је оборена војним ударом три дана доцније, после масовних демонстрација у Београду и другим српским градовима.

NA DANAŠNJI DAN

Данас је среда, 25. март, 84. дан 2015. До краја године има 281 дан.

1196 - Велики жупан Рашке Стефан Немања предао је власт другорођеном сину Стефану, а не првенцу Вукану. На одлуку је пресудно утицало то што је у Византији 1195. на престо дошао цар Алексије III, чија је ћерка Евдокија била удата за Стефана, али и Немањина процена да је Стефан способнији за управљање државом. Под првим српским краљем Стефаном, крунисаним 1217. због чега је назван Првовенчани, Србија је уз државну задобила и црквену самосталност. То је заслуга најмлађег Немањиног сина Растка, који се око 1192. замонашио и узео име Сава. Он је 1219. издејствовао аутокефалност Српске православне цркве, издигавши је на ранг архиепископије.

1791 - У Бечу је изашао први број "Сербских новина". Штампало их је грчки патриота Маркидес Пуљо, сарадник грчког песника и револуционара Риге од Фере. Лист је излазио уторком и петком до краја 1792.

1807 - У Енглеској је забрањена трговина робљем.

1821 - Грци су на Пелопонезу почели устанак против Турака који је, после 12 година, завршен признавањем независности Грчке.

1844 - Проглашен је први српски грађански законик. Грађански законик за Књажество Србију - како је гласио званични назив, израдио је новосадски правник Јован Хаџић, познати српски национални радник, по узору на аустријски грађански законик из 1811.

1867 - Рођен је италијански диригент Артуро Тосканини, један од највећих диригената 20. века, снажна уметничка личност, изванредне меморије и изузетне сугестивности. Дириговао је у миланској Скали, затим у Метрополитен опери у Њујорку где је организовао и симфонијски оркестар.

1881 - рођен је мађарски композитор и пијаниста Бела Барток, професор Музичке академије у Будимпешти, који је развио оригинални стил, прожет елементима мађарске народне музике. Дела: симфонијска поема "Кошут", клавирске композиције "Аллегро

барбаро", "Микрокосмос", опера "Дворац Модробрадог", балети "Дрвени принц", "Чудесни мандарин", гудачки квартети, концерти за оркестар, клавир, виолину, виолу, "Музика за гудаче, ударалјке и челесту", "Соната за два клавира и ударалјке".

1908 - Рођен је енглески филмски режисер Дејвид Лин, аутор спектакуларних и изврсно технички урађених филмова о основним људским емоцијама у позадини великих историјских збивања. Филмови: "Кратак сусрет", "Велико ишчекивање", "Оливер Твист", "Мадлена", "Хобсонов избор", "Мост на реци Квај" (Оскар), "Лоренс од Арабије" (Оскар), "Доктор Живаго" (Оскар), "Рајанова кћи", "Пут у Индију".

1914 - Умро је француски писац и филолог Фредерик Мистрал, добитник Нобелове награде за књижевност 1904. Највише је писао лирску поезију, али и поезију ослоњену на епику па и драмска дела. Посебно је заслужан што је очуван од заборавља провансалски језик и обновљено песништво на провансалском, а после две деценије рада саставио је француско-провансалски речник. Дела: епопеје "Мирејо", "Календо".

1914 - Рођен је Норман Борлауг, амерички стручњак за патологију биљака и нобеловац. Борлауг је био покретач такозване "зелене револуције" развојем нових врста житарица отпорних на болести чиме је драстично повећан принос, па је умногоме смањена глад у сиромашним земљама. Године 1970. добио је Нобелову награду за мир а 2007. златну медаљу америчког Конгреса, што је највише цивилно одликовање у САД.

1918 - Умро је француски композитор Клод Ашил Дебиси, творац музичког импресионизма и утемељитељ модерне музике. Његово дело префињених тонских боја и слободно третираног хармонског језика, потиснуло је доминацију Вагнера и имало је огроман утицај на европску музику. Инспирисан симболизмом у поезији и импресионизмом у сликарству, створио је властити музички језик и стил. Дела: клавирска "Арабеске", "Бергамска свита", "Дечји кутак", "Естампе", "Слике", "Прелиди", оркестарска "Поподне једног фауна", "Ноктурно", "Море", вокална "Пет Бодлерових песама", "Заборављене аријете", "Галантне свечаности", опера "Пелеас и Мелисанда", камерна музика.

1923 - Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца је постала део малобројне породице држава повезаних ваздушним саобраћајем, слетањем на аеродром у Панчеву авиона на линији Париз-Цариград.

1924 - Збачен је краљ Ђорђе II и Грчка је проглашена републиком, пошто су економска криза и очајан положај стотина хиљада избеглица из Турске изазвали револуционарни талас који је срушио непопуларну монархију.

1936 - САД, Велика Британија и Француска потписале су Лондонску конвенцију о слободној пловидби отвореним морем.

1941 - Југославија је у Бечу потписала протокол о приступању Тројном пакту. Непуна два дана потом, војним ударом оборени су влада и регент, принц Павле Карађорђевић. Томе су претходиле масовне демонстрације у Београду и другим српским градовима, које су изазвале бес у Берлину. Немачка је већ 6. априла, у рану зору, без објаве рата, почела напад на Краљевину Југославију бомбардовањем Београда.

1949 - Филм "Хамлет" Лоренса Оливијеа добио је пет Оскара, поставши уједно први британски филм који је добио то признање.

1957 - Белгија, Западна Немачка, Италија, Луксембург, Француска и Холандија потписали су Римске споразуме о оснивању Заједничког тржишта (првобитно била је то Заједница за угаљ и челик). Тој организацији названој потом Европска економска заједница, затим Европска заједница, сада Европска унија, 1973. приступиле су Велика Британија, Ирска и Данска, 1981. Грчка, 1986. Шпанија и Португал, 1995. Шведска, Финска и Аустрија, а 2004. Естонија, Кипар, Летонија, Литванија, Мађарска, Малта, Пољска, Словачка, Словенија и Чешка. Док су Румунија и Бугарска примљене 1.1.2007.

1975 - У Ријаду је краља Саудијске Арабије Фејсала убио синовац принц Фејсал Мусаид, који је проглашен неуравнотеженим и у Ријаду му је јавно одрубљена глава у јуну 1975. Нови краљ постао је Фејсалов брат Халид Ибн Абдул Азиз.

1990 - У пожару у илегалном ноћном клубу у Њујорку погинуло је 87 људи.

1991 - Умро је српски позоришни, филмски и ТВ глумац Милутин-Мића Татић. Посебно је упамћен као јунак ТВ серије за децу "На слово, на слово", као и по гласу позајмљеном Пери детлићу, Попају, патку Дачи. Најмлађе слушаоце Радио Београда годинама је будио емисијом "Добро јутро, децо".

1993 - На преговорима у Њујорку није усвојен план копредседника Међународне конференције о Југославији Сајруса Венса и лорда Дејвида Овена за Босну и Херцеговину. План је прихватила Хрватска, лидер босанских муслимана Алија Изетбеговић га је потписао после дугог натезања и уз више ограда и услова. План није потписала Република Српска, иако га није сасвим одбацила, али се успротивила мапама о разграничењу.

1997 - Аустралијски сенат оборио је Закон о еутаназији, једини закон у свету који је омогућавао неизлечивим пацијентима добровољну смрт уз помоћ медицинског особља.

1999 - У пожару који је захватио тридесетак возила у тунелу испод Мон Блана погинуло је најмање 40 људи.

2002 - Афроамериканка Хали Бери добила је Оскара за главну улогу у филму "Бал монструма", као прва црнкиња који је освојила ту награду.

2003 - Српска полиција ухапсила је Звездана Јовановића, заменика команданта Јединице за специјалне операције, који је у атентату усмртио Зорана Ћинђића, председника Владе Србије, лидера Демократске странке и архитекту петооктобарских промена.

2004 - Председник Либије Моамер ел Гадафи примио је у бедуинском шатору председника Владе Велике Британије Тонија Блера, првог британског премијера у званичној посети Либији после Винстона Черчила 1943.

2006 - Умро је српски глумац Данило Лазовић. Дипломирао је глуму 1974. у Београду. Играо је на сцени Атељеа 212, у "Звездара театру", у СКЦ-у. У Народном позоришту

остварио је низ улога.

2009 - Скупштина (Сабор) Хрватске је, са само једним гласом против, потврдила Северноатлантски уговор. Пошто је тај документ положен код САД, као депозитара уговора, Хрватска је и формално постала пуноправна чланица НАТО. Северноатлантским уговором уређују се питања из подручја безбедносне, одбрамбене и спољне политике, као и из низа других граничних области.

2009 - Скупштина Републике Српске усвојила је Декларацију о основама за разговоре о евентуалним променама Устава Босне и Херцеговине. У декларацији се наводи да сва решења у вези са променом устава БиХ морају бити заснована на Дејтонском споразуму. Према овом документу, РС је трајна у сваком погледу, док се за Федерацију БиХ каже да се у том ентитету могу организовати и друге територијалне јединице.

2012 - Преминуо је Антонио Табуки, италијански писац и научник. Табуки, вероватно најпознатији по делима "Индијски ноктурно", "Тристан умире" и "Переира тврди" уживао је изузетан углед и као научник и као литерата и превођен је на чак 40 језика. Био је стручњак за португалску културу и Португал је сматрао другом отаџбином.

(РТ Војводине)